

**Primjena Eurokoda 7
u inženjerskoj praksi u Republici Hrvatskoj
Zagreb, 14. travnja 2011.**

PROGRAM RADA

14:00-14:15	Davorin Kovačić	Osnovni pojmovi i definicije
14:15-14:30	Luka Bolfan	Dimenzioniranje pilota u čvrstoj glini
14:30-14:45	Marija Đurinek	Pritisak vode i tla na podrumski zid
14:45-15:00	Ivan Mihaljević	Nasip temeljen na tresetu
15:00-15:15	Igor Sokolić	Duboko temeljenje na pilotu u pijesku
15:15-15:30	Goran Dizdar Zdenek Opolzer	Primjena HRN EN 1536:2008 za bušene pilote
15:30-15:45	Pauza	
15:45-17:00	Rasprava o riješenim zadacima i prijedlogu proračunskog pristupa u Eurokodu 7 za primjenu u Republici Hrvatskoj Moderatori: Antun Szavits Nossan, Davorin Kovačić, Predrag Kvasnička, Leo Matešić	

**Primjena Eurokoda 7
u inženjerskoj praksi u Republici Hrvatskoj**
Zagreb, 14. travnja 2011.

OSNOVNI POJMOVI I DEFINICIJE

Dr. sc. Davorin Kovačić, Geoekspert d.o.o.

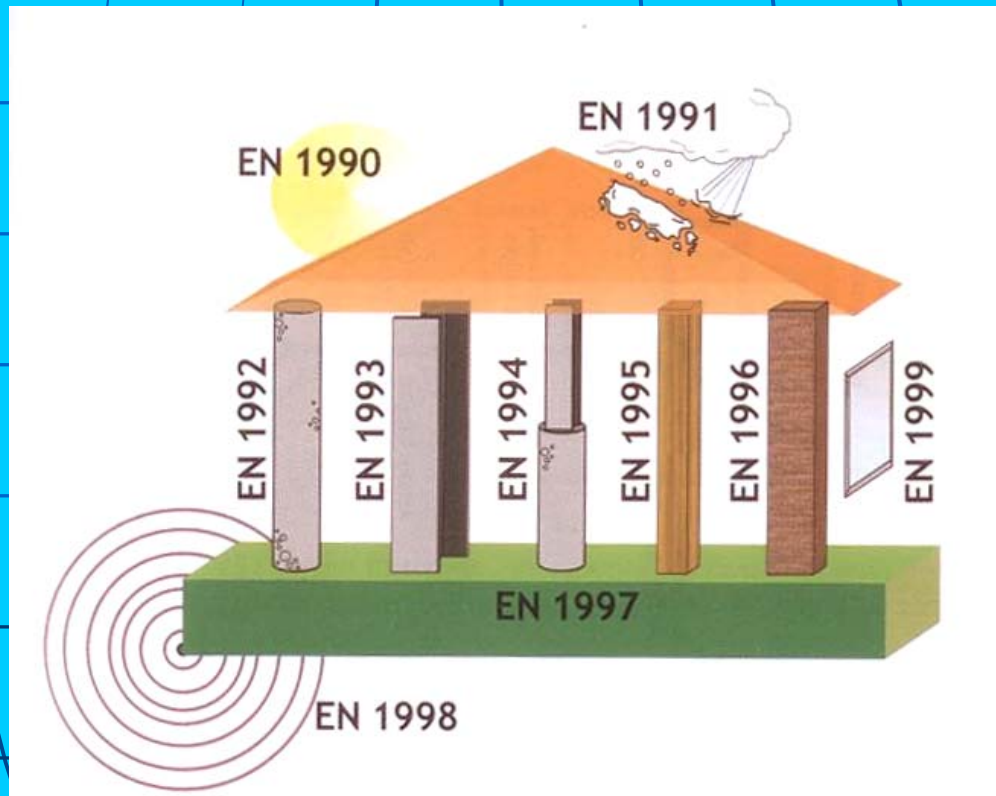
DEFINICIJA

- Eurokodovi su europske norme za proračun raznih vrsta građevinskih konstrukcija.
- Osnovna ideja pri razvoju eurokodova jest stvaranje ujednačenog sustava konstrukcijskih pravila pridržavajući se CEN-ovih normizacijskih pravila, tj. eurokodovi trebaju postati europske norme.
- CEN – Comité Européen de Normalisation

SUSTAV EUROKODOVA

- EN 1990, *Eurokod: Osnove projektiranja konstrukcija*
- EN 1991, *Eurokod 1: Djelovanja na konstrukcije*
- EN 1992, *Eurokod 2: Projektiranje betonskih konstrukcija*
- EN 1993, *Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija*
- EN 1994, *Eurokod 4: Proj. čelično-beton. spreg. konstrukcija*
- EN 1995, *Eurokod 5: Projektiranje drvenih konstrukcija*
- EN 1996, *Eurokod 6: Projektiranje zidanih konstrukcija*
- EN 1997, *Eurokod 7: Geotehničko projektiranje*
- EN 1998, *Eurokod 8: Proj. konstr. otpornih na potres*
- EN 1999, *Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija*

SUSTAV EUROKODOVA

POVIJEST EUROKODOVA

- Razlike u građevinskoj regulativi zemalja članica EU
- 1975. – akcijski program
- Eurokodovi 1995. – 1. generacija
- Eurokodovi 2005. – 2. generacija

- 2008. – Eurokodovi usvojeni kao hrvatske norme

EUROKOD 7

Oznaka norme

Izvorni naslov norme

EN 1997-1: 2004

Eurocode 7: Geotechnical design
– Part 1: General rules

EN 1997-2: 2007

Eurocode 7: Geotechnical design
– Part 2: Ground investigation
and testing

EUROKOD 7

EN 1997-1
Stranica 1/145

EUROPSKA NORMA
EUROPEAN STANDARD
NORME EUROPÉENNE
EUROPÄISCHE NORM

EN 1997-1

studeni 2004

ICS 91.120.20 Zamjenjuje normu ENV 1997-1:1994

Engleska verzija

Eurokod 7: Geotehničko projektiranje – 1. dio: Opća pravila

Eurocode 7: Geotechnical design – Part 1: General rules	Eurocode 7: Calcul géotechnique – Partie 1: Règles générales	Eurocode 7: Entwurf, Berechnung und Bemessung in der Geotechnik – Teil 1: Allgemeine Regeln
--	---	---

Prijevod: Vlasta Szavits-Nossan, travanj 2008.
Stručna redakcija: Dražen Aničić, travanj 2008.

EUROKOD 7

Referencijski broj

Izvorni naslov norme

HRN EN 1997-1: 2008 en

Eurokod 7 – Geotehničko projektiranje – 1.dio: Opća pravila (EN 1997-1:2004)

Eurocode 7: Geotechnical design – Part 1: General rules (EN 1997-1:2004)

HRN EN 1997-2: 2008 en

Eurokod 7 – Geotehničko projektiranje – 2.dio: Istraživanje i ispitivanje temeljnoga tla (EN 1997-2:2007)

Eurocode 7: Geotechnical design – Part 2: Ground investigation and testing

Eurocode 7: Geotechnical design – Part 1: General rules

- General
- Basis of geotechnical design
- Geotechnical data
- Supervision of construction, monitoring and maintenance
- Fill, dewatering, ground improvement and reinforcement
- Spread foundations
- Pile foundations
- Anchorages
- Retaining structures
- Hydraulic failure
- Overall stability
- Embankments

Eurocode 7: Geotechnical design – Part 2: Ground investigation and testing

- General
- Planning of ground investigations
- Soil and rock sampling methods and laboratory quality classes of samples
- Field tests in soil and rock
- Laboratory tests on soil and rock
- Ground investigation report

NAPOMENA

- Eurokod 7 se odnosi na konstrukcije obuhvaćene "materijalnim eurokodovima"
- Eurokod 7 ne obuhvaća "čisto" geotehničke konstrukcije kao što su nasute brane, klizišta, tuneli itd. (iako može poslužiti pri projektiranju tih konstrukcija)

NAPOMENA

- Eurokod 7 daje samo okvirne zahtjeve pri projektiranju u skladu sa suvremenim saznanjima geotehničke struke.
- Eurokod razlikuje:
  - načela projektiranja - obavezno
  - pravila primjene - neobavezno
- Pravila primjene su uglavnom općenita i ne daju razrađene i detaljne upute za primjenu pojedinih postupaka u projektiranju.

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

PROJEKTIRANJE PREMA GRANIČNIM STANJIMA

- *Principi projektiranja prema graničnim stanjima:* projektom treba dokazati da konstrukcija tijekom svog projektiranog života neće prijeći ni jedno od mogućih graničnih stanja koja se definiraju kao granični slučajevi između prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja konstrukcije.

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

OSNOVNE VARIJABLE

- *Definicija osnovnih varijabli*: osnovne varijable u analizi konstrukcija su:
  - *djelovanja* (F),
  - *svojstva materijala* (X)
  - *geometrijski podaci* (a)
- Osnovne veličine ovih varijabli nazivaju se *karakterističnim vrijednostima* (F_k , X_k i a_k)

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

OSNOVNE VARIJABLE

- *Djelovanja (F)* čine:
  - trajna djelovanja (oznaka G) kao što je vlastita težina, pritisak vode, pritisak tla i sl.)
  - djelovanja prednapinjanja (oznaka P)
  - promjenjiva djelovanja (oznaka Q) kao što su prometna opterećenja, opterećenja od temperature, i sl.
  - slučajna djelovanja (oznaka A) kao što je eksplozija, pad kamenja i sl.
  - djelovanja od potresa (oznaka A_E).

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

OSNOVNE VARIJABLE

- Pojedina se djelovanja mogu javiti u kombinacijama s drugim djelovanjima (prvenstveno Q djelovanja) pa se u tom slučaju množe kombinacijskim faktorima ψ ($\psi \leq 1$).
- Umnožak karakteristične vrijednosti djelovanja s kombinacijskim faktorom daje reprezentativnu vrijednost djelovanja.

$$F_{rep} = \psi \cdot F_k$$

- Neka se djelovanja ne pojavljuju kao sile (premda ih izazivaju) kao što je temperatura ili nametnuti pomak.

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

OSNOVNE VARIJABLE

- *Svojstva materijala (X)* su čvrstoća, krutost, vodopropusnost, gustoća i sl.
- *Geometrijski podaci (a)* su dimenzije građevine i njenih dijelova te njen položaj u okolini, topografija, raspored slojeva tla, razine podzemne vode, razine vode iznad terena itd.

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

OSNOVNE VARIJABLE

- **Dodatni pojmovi**
- **Učinci djelovanja (E)**, npr. moment savijanja u presjeku elementa konstrukcije ili opterećenje temelja na tlo
- **Otpornost konstrukcije ili njenih dijelova (R)**, npr. otpornost presjeka elementa konstrukcije na savijanje ili nosivost tla.

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

METODA PARCIJALNIH FAKTORA

- *Provjera dosezanja graničnih stanja metodom parcijalnih faktora* je formalni postupak kojim se provjerava da učinci djelovanja E ne ugrožavaju otpornost konstrukcije ili njenih dijelova R .

$$E_d \leq R_d$$

- E_d proračunski (projektne) učinci
- R_d proračunske (projektne) otpornosti

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

METODA PARCIJALNIH KOEFICIJENATA

- Proračunski učinci E_d su posljedica djelovanja proračunskih djelovanja F_d
- Proračunska djelovanja F_d dobiju se kao umnožak reprezentativnih vrijednosti djelovanja F_{rep} i parcijalnih koeficijenata djelovanja γ_F

$$F_d = \gamma_F \cdot F_{rep}$$

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

METODA PARCIJALNIH KOEFICIJENATA

- Proračunske otpornosti R_d rezultat su proračunskih svojstava materijala X_d
- Proračunska svojstva materijala X_d dobiju se kao kvocijent karakterističnih svojstava materijala X_k i parcijalnih koeficijenata materijala γ_M

$$X_d = \frac{X_k}{\gamma_M}$$

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

METODA PARCIJALNIH KOEFICIJENATA

- Proračunske vrijednosti geometrijskih veličina a_d određuju se kao

$$a_d = a_K \pm \Delta a$$

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA

GRANIČNA STANJA

- **Granična stanja** razvrstavaju se s obzirom na štetu koja bi nastala njihovim prekoračenjem. Razlikuju se:
  - *granična stanja nosivosti*
  - *granična stanja uporabivosti*
- **Granična stanja nosivosti** odnose na pojave sloma i rušenja konstrukcije te se tiču sigurnosti ljudi i konstrukcija.
- **Granična stanja uporabivosti** odnose se na normalnu uporabivost konstrukcija (udobnost ljudi, prihvatljivost za strojeve, izgled i sl.).

OPĆI PRINCIPI PROJEKTIRANJA PRORAČUNSKE SITUACIJE

- Provjera dosezanja graničnih stanja konstrukcije ili njenog dijela počinje izborom odgovarajućih *proračunskih situacija*.
- **Proračunske situacije** mogu biti:
  - *trajne*
  - *prolazne*

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GEOTEHNIČKE KATEGORIJE

- Građevine bitno različitih stupnjeva složenosti i različitih stupnjeva izloženosti visokom riziku:
  - Geotehnička kategorija 1
  - Geotehnička kategorija 2
  - Geotehnička kategorija 3

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GEOTEHNIČKE KATEGORIJE

■ Geotehnička kategorija 1

- Temelji jednokatnica, niski potporni zidovi i nasipi, i sl.
- Istražni radovi: pregled terena, primjena iskustava sa susjednih građevina i sl.
- Računska provjera dosizanja graničnih stanja može se zamijeniti usporedivim iskustvom

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GEOTEHNIČKE KATEGORIJE

- **Geotehnička kategorija 2**
  - Rutinski geotehnički zahvati
  - Ovom kategorijom je obuhvaćen pretežni dio geotehničkih projekata

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GEOTEHNIČKE KATEGORIJE

■ Geotehnička kategorija 3

- Vrlo složeni zahvati i zahvati velikog rizika (na pr. temeljenje na mekom tlu, složene građevne jame u blizini postojećih građevina, klizišta, tuneli, visoke nasute brane, nuklearne elektrane i sl.)
- Eurokod 7 ne daje posebne upute, već traži strože kriterije i postupke istražnih radova, projektiranja, opažanja i nadziranja pod vodstvom geotehničara specijalista s odgovarajućim iskustvom.

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- Eurokod 7 uvodi pet graničnih stanja nosivosti:
  - **EQU** – gubitak ravnoteže konstrukcije
  - **STR** – slom ili velika deformacija konstrukcije ili njenog elementa
  - **GEO** – slom ili velika deformacija tla
  - **UPL** – gubitak ravnoteže konstrukcije ili tla uslijed uzgona
  - **HYD** – hidrauličko izdizanje (hidraulički slom)

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- **Granično stanje ravnoteže (EQU)**
  - gubitak ravnoteže konstrukcije ili tla promatranog kao kruto tijelo, u kojem čvrstoća konstruktivnog materijala ili tla značajno ne pridonosi otpornosti
  - na pr. prevrtanje gravitacijskog betonskog zida na podlozi od čvrste stijene

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- **Granično stanje nosivosti konstrukcije (STR)**
  - slom ili velika deformacija betonske, metalne, drvene ili zidane konstrukcije ili njenog elementa, uključivo temelje, pilote, sidra i potporne zidove, u kojima čvrstoća konstruktivnog materijala bitno pridonosi otpornosti
  - na pr. slom pri jakom savijanju armirano-betonske dijafragme, slom pilota uslijed horizontalne sile, popuštanje čelične šipke geotehničkog sidra i sl.

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- **Granično stanje nosivosti tla (GEO)**
  - slom ili velika deformacija tla pri čemu čvrstoća tla ili stijene bitno pridonosi otpornosti
  - na pr. slom tla ispod temelja, naginjanje potpornog zida, čupanje sidra iz tla, klizanje i odron tla, slom i propadanje tla iznad tunelskog iskopa i sl.

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- **Granično stanje izdizanja (UPL)**
  - gubitak ravnoteže konstrukcije ili tla uslijed uzgona ili drugih vertikalnih sila
  - na pr. izdizanje lagane podzemne konstrukcije uslijed pritiska uzgona podzemne vode, izdizanje i probijanje slabopropusnog sloja tla na dnu građevne jame od uzgona podzemne vode u nižem vodonosnom sloju, čupanje temelja dalekovodnog stupa i sl.

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

GRANIČNA STANJA NOSIVOSTI

- **Granično stanje hidrauličkog izdizanja tla (HYD)**
  - hidrauličko izdizanje (hidraulički slom), interna erozija tla uzrokovana hidrauličkim gradijentima
  - na pr. hidraulički slom u pjeskovitom dnu građevne jame uslijed vertikalnog strujanja vode prema dnu jame, interna erozija pjeskovitog tla od strujanja vode u nasipu i stvaranje erozijskih kanala i sl.

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Granična stanja EQU, UPL i HYD → **jedinstveni pristup**, tj. definirani parcijalni koeficijenti
- Granična stanja STR i GEO → **tri projektna pristupa**, parcijalni koeficijenti se primjenjuju:
  - na ulazne podatke (djelovanja F i svojstva materijala X), ili
  - na rezultate proračuna (učinke djelovanja E i otpornosti R)

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- **Parcijalni koeficijenti** podijeljeni su za svaki projektni pristup u skupine:
  - Skupina A za djelovanja
  - Skupina M za svojstva materijala
  - Skupina R za otpornosti

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Preporučene vrijednosti parcijalnih koeficijenata djelovanja γ_F i učinka djelovanja γ_E za granična stanja STR i GEO

Djelovanja		Simbol	A1	A2
trajna	nepovoljna	γ_G	1,35	1,0
	povoljna	γ_G	1,0	1,0
promjenjiva	nepovoljna	γ_Q	1,5	1,3
	povoljna	γ_Q	0	0

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Preporučene vrijednosti parcijalnih koeficijenata svojstava materijala (tlo, stijena) γ_M za granična stanja STR i GEO

Svojstvo	Simbol	M1	M2
Tangens efektivnog kuta trenja	$\gamma_{\phi'}$	1,0	1,25
Efektivna kohezija	$\gamma_{c'}$	1,0	1,25
Nedrenirana čvrstoća	γ_{cu}	1,0	1,4
Jednoosna tlačna čvrstoća	γ_{qu}	1,0	1,4
Zapreminska težina	γ_{γ}	1,0	1,0

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Preporučene vrijednosti parcijalnih faktora otpora γ_R (na pr. za potporne konstrukcije)

Otpornost	Simbol	R1	R2	R3
Nosivost	γ_{Rv}	1,0	1,4	1,0
Klizanje	γ_{Rh}	1,0	1,1	1,0
Pasivni otpor	γ_{Re}	1,0	1,4	1,0

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Kombinacije pojedinih skupina parcijalnih koeficijenata za svaki projektni pristup

Proračunski pristup	Kombinacija
1	$A1 + M1 + R1$
	$A2 + M2 + (R1 \text{ ili } R4)$
2	$A1 + M1 + R2$
3	$(A1 \text{ ili } A2) + M2 + R3$

PROJEKTIRANJE PREMA EN 1997-1

PRORAČUNSKI PRISTUPI

- Ne postoji zajednički stav o izboru projektnog pristupa među zemljama članicama EU
- Odluka o izboru projektnog pristupa prepuštena je pojedinim zemljama
- Hrvatska:
  - Definiranje projektnog pristupa u pratećem dokumentu "Nacionalni dodatak"
  - Odluku o projektnom izboru donosi projektant

HRVATSKI ZAVOD ZA NORME

- Tehnički odbori
  - HZN/TO 548, Konstrukcijski eurokodovi
- Pododbori
  - HZN/TO 548/PO 7, Geotehničko projektiranje

Ustanova/Član HZN-a	Broj članova
Građevinski fakultet, Rijeka	1
Institut IGH d.d.	1
Conex-ST d.o.o., Split	1
Geotehnički fakultet, Varaždin	1
Građevinski fakultet, Zagreb	3
Geoekspert d.o.o., Zagreb	1
Rudarsko-geološko-naftni fakultet	1
Ministarstvo zaštite okoliša	1
Geokon – Zagreb d.d.	1
Građevinski fakultet, Osijek	1
Građevinsko-arhitektonski fakultet, Split	1
Tehničko veleučilište u Zagrebu	1
Pozvani član	1
Ukupno	15

Usvajanje Eurokoda 7 kao hrvatske norme

- Prijevod i lektoriranje
- Recenzija i prihvaćanje prijevoda
- Utvrđivanje postupaka za određivanje NDP
- Provedba postupaka za određivanje NDP
- Utvrđivanje NDP
- Utvrđivanje teksta za javnu raspravu
- Prihvaćanje teksta i upućivanje na javnu raspravu
- Javna rasprava
- Obrada i rasprava primjedbi
- Finalizacija teksta
- Objava u glasilu HZN

LITERATURA

- EN 1997-1, Eurocode 7: Geotechnical design – Part 1: General rules, CEN, 2004.
- EN 1997-1, Eurocode 7: Geotechnical design – Part 2: Ground investigation and testing, CEN, 2007.
- A. Bond & A. Harris: Decoding Eurocode 7, Taylor & Francis, 2008.
- A. Szavits-Nossan & T. Ivšić: Novi Eurokod 7 - geotehničko projektiranje, Priopćenja 4. savjetovanja Hrvatskog geotehničkog društva, Opatija 2006, 455-470.
- Oglasnik za normativne dokumente 6/2008, Hrvatski zavod za norme